

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลลำควน อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลภาคสนาม และการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องด้วยตนเองเพื่อให้ได้ซึ่งข้อมูลที่มีความถูกต้อง ทันสมัย สมบูรณ์ครบถ้วนและมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย จนสามารถมองเห็นภาพรวมได้ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สังเคราะห์เนื้อหา (Synthesis) สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย
2. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้กำหนดประชากรและกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากร คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำควน จำนวน 7,786 คน (ที่มา : ข้อมูลจาก สถ.ผด.9. 6 มีนาคม พ.ศ. 2551)

1.2 กลุ่มเป้าหมาย ได้มาจากการกำหนดโควตา (Quota) จำนวน 22 คน จาก 18 หมู่บ้าน ใช้เกณฑ์ร้อยละ 10 แล้วทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

1.2.1 กลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำควน อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 10 คน จำแนกกลุ่มเป้าหมายออกเป็นชาย 5 คน และหญิง 5 คน สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เป็นรายบุคคล เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้อื่นมีอิทธิพลต่อการตอบของผู้ให้สัมภาษณ์

1.2.2 กลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นผู้นำห้องที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
 ถ้าวอน จำนวน 12 คน สำหรับสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก
 เกี่ยวกับความคิด ความเข้าใจในหัวข้อที่ตั้งไว้จากการสนทนากับกลุ่มนั้น ๆ และช่วยให้งานวิจัย
 สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยจึงเป็นเครื่องมือ
 ที่สำคัญในการเข้าไปในสนามเพื่อเก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ
 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
 และการสังเกต (Observation) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตอบสนองวัตถุประสงค์ของการวิจัยอย่างครบถ้วน
 ถูกต้อง ทันสมัย ครอบคลุม ความสมบูรณ์ และเชื่อถือได้

วิธีการและเครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ

1. การสัมภาษณ์

เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ที่ประกอบด้วย
 รายการคำถามที่ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการซักถามไว้ล่วงหน้า มีความยืดหยุ่น ไม่มีแบบแผนที่
 กำหนดไว้ตายตัว ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองเพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายกับสิ่งที่ต้องการศึกษา ใน
 การสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 กำหนดตัวแปรที่ต้องการศึกษา ผู้วิจัยได้คำนึงถึงเพราะการกำหนดตัวแปร
 ที่ต้องการศึกษาจะเป็นตัวกำหนดทิศทางของการสร้างของการสร้างเครื่องมือ เพื่อให้ได้ผล
 ตามที่ตั้งจุดมุ่งหมาย

1.2 นิยามศัพท์ที่ต้องการศึกษา เมื่อได้กำหนดตัวแปรที่ศึกษาอย่างชัดเจนแล้ว
 ผู้วิจัยได้จำกัดขอบเขตของตัวแปรที่ต้องการวัดให้ผู้อ่านเข้าใจตรงกันกับผู้วิจัย โดยให้ความหมาย
 กับตัวแปรที่ต้องการวัดว่าคืออะไร ครอบคลุมทุกประเด็น

1.3 เลือกวิธีการรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือการวิจัย การกระทำในขั้นตอนนี้
 ผู้วิจัยได้คำนึงถึงความสอดคล้องกับตัวแปรที่ต้องการวัดว่าตัวแปรเหล่านั้นสามารถรวบรวมข้อมูล
 ได้ด้วยวิธีการใด ใช้เครื่องมือใดจึงจะเกิดประ โยชน์สูงสุด และได้ประโยชน์ตามความมุ่งหมายที่ตั้ง
 ไว้

1.4 เตรียมหัวข้อที่จะสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและครอบคลุมกับ
 ขอบเขตของเนื้อหา

1.5 พิจารณาทบทวนเครื่องมือการวิจัยก่อนนำไปตรวจสอบคุณภาพ เมื่อสร้างเครื่องมือการวิจัยฉบับร่างเสร็จแล้ว ผู้วิจัยนำเครื่องมือเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาปรับแก้ไขเนื้อหาและสำนวนที่ใช้ให้สอดคล้อง ครบถ้วนตามที่นิยามไว้

1.6 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาอีกครั้ง เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Groups Discussion) การสนทนากลุ่มเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทางรัฐประศาสนศาสตร์ชนิดหนึ่ง ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึก ประสบการณ์ และปฏิกิริยาของผู้เข้าร่วมสนทนา ที่เป็นกลุ่มผู้นำท้องที่ จำนวน 12 คน เพื่อให้ได้รายละเอียดของข้อมูลเชิงลึกอันเป็นการตรวจสอบข้อเท็จจริงและเป็นการเสริมให้ข้อเท็จจริงชัดเจนยิ่งขึ้น

3. การสังเกต (Observation Form) เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การสังเกต เป็นแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมซึ่งเป็นแบบที่ไม่มีการกำหนดสิ่งที่จะต้องสังเกตไว้ก่อนล่วงหน้า เป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วม จึงไม่ได้กำหนดเรื่อง ประเด็น หรือรายการของสิ่งที่จะทำการสังเกต ไว้ก่อนล่วงหน้ามีการบันทึกเหตุการณ์ที่เห็นจริงจากการใช้ประสาทสัมผัสทุกอย่างเพื่อค้นหาความจริงของปรากฏการณ์อย่างใกล้ชิด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม และสมบูรณ์

4. เครื่องมือเทคโนโลยี นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ใช้เครื่องมืออื่นๆ มาช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คือ กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง สมุดบันทึก ปากกา ดินสอ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ตัวผู้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Data Collection) ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการศึกษาเอกสาร (Documentary Study) โดยคำนึงถึงการสนองตอบวัตถุประสงค์ที่ได้รับไว้อย่างครบถ้วน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การสัมภาษณ์ (Interview) การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data Collection) ด้วยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ด้วยการพูดคุยแบบตามธรรมชาติกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

จำนวน 10 คน จำแนกเป็นชาย 5 คน และหญิง 5 คน กระจายไปตามหมู่บ้าน เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล (Individual Interview) เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้อื่นมีอิทธิพลต่อการตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งจะทำให้ข้อมูลถูกบิดเบือนไปจากความเป็นจริง ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นการเตรียมตัวก่อนสัมภาษณ์

1.1.1 ผู้สัมภาษณ์ทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการวิจัยให้ชัดเจน

1.1.2 เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ เช่น แบบสัมภาษณ์ กระดาษดินสอและปากกา เครื่องอัดเทปเพื่อบันทึกข้อมูล กล้องถ่ายรูป และหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์จากบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เป็นต้น

1.1.3 ชักซ้อมวิธีการสัมภาษณ์ และการบันทึกข้อมูลเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ความคล่องแคล่ว ลดความประหม่า เพื่อช่วยให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปด้วยดีก่อนลงมือปฏิบัติจริง

1.1.4 ผู้สัมภาษณ์สำรวจพื้นที่ที่จะไปทำการสัมภาษณ์

1.1.5 ลงพื้นที่สร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ สถานที่ที่ต้องศึกษา รวมทั้งสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อผู้วิจัยจะได้วางแผนการเก็บข้อมูล ได้ถูกต้องและช่วยในการตีความหมายข้อค้นพบใหม่ๆ

1.1.6 นัดหมายผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องล่วงหน้าให้ชัดเจนทั้งวัน เวลา และสถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์

1.2 ขั้นการดำเนินการสัมภาษณ์

1.2.1 ก่อนการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ทักทายผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยกิริยาที่อ่อนน้อม ให้เกียรติซึ่งกันและกันแนะนำตนเอง บอกจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์แก่ผู้ให้สัมภาษณ์เข้าใจ ตลอดจนสร้างความคุ้นเคยด้วยการสนทนาเรื่องทั่วไป ที่คาดว่าผู้ให้สัมภาษณ์สนใจ โดยใช้เวลาเพียงเล็กน้อย บางครั้งอาจขอความอนุเคราะห์ผู้นำหมู่บ้าน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลลำดวน ในการเข้าหากลุ่มเป้าหมาย

1.2.2 สร้างบรรยากาศที่ดีในระหว่างการสัมภาษณ์โดยภาษาที่ใช้เป็นภาษาที่เข้าใจง่าย สุภาพ บางครั้งอาจใช้ภาษาถิ่นในการสนทนา ควบคุมการสนทนาให้อยู่ภายในกรอบของการสนทนาที่วางไว้โดยให้เป็นธรรมชาติที่สุด

1.2.3 จัดบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ พร้อมทั้งใช้เครื่องบันทึกเสียง และในบางครั้งอาจถ่ายภาพประกอบการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้มีการขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ทุกครั้ง พร้อมทั้งสร้างความมั่นใจแก่ผู้ให้สัมภาษณ์ในการรักษาความลับว่าจะทำการลบทำลายข้อมูลเมื่อสิ้นสุดการวิจัย แต่หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ยินยอมให้มีการบันทึก

ข้อมูล ใช้เครื่องบันทึกเสียง หรือไม่ให้ถ่ายภาพก็ต้องปฏิบัติตามความประสงค์นั้น และเมื่อกลับถึงที่พักต้องรีบจดบันทึกข้อมูลในทันที

1.2.4 เมื่อมีการป้อนคำถามแก่ผู้ให้สัมภาษณ์แล้ว หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่เข้าใจคำถามก็ทวนคำถามใหม่ และไม่ชี้้นำคำตอบและไม่เร่งรัดคำตอบ

1.2.5 เมื่อการสัมภาษณ์เสร็จสิ้น ผู้สัมภาษณ์กล่าวคำขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์

1.3 ขั้นตอนการติดตามและประเมินผลการสัมภาษณ์

1.3.1 หลังการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้ง แต่ละวัน จะทำการสรุปปัญหา เพื่อหาแนวทางการแก้ไขในการสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป หรือวันต่อไป

1.3.2 เมื่อพบว่าข้อมูลที่ได้มีความสำคัญ แต่ไม่ครบถ้วน จะกลับไปขอข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ให้สัมภาษณ์คนเดิม

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

การสนทนากลุ่ม เป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้นำท้องที่ในเขตตำบลลำดวน จำนวน 12 คน โดยคัดเลือกจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในเขตตำบลลำดวน เนื่องจาก มีตำแหน่งทางการปกครองในลักษณะที่ใกล้เคียงกันและเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการครอบงำ ทาง ความคิดหรือชักนำให้ผู้อื่นเห็นคล้อยตาม เพราะในระหว่างสนทนาต้องแสดงความคิดเห็นทั้งที่สอดคล้องและโต้แย้งกันได้เป็นอย่างดี โดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ด้วยตนเอง และคอยจุดประเด็นในการสนทนา โน้มน้าวให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ละเอียด ลึกซึ่งเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสนทนากลุ่มตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ส่งหนังสือนัดหมายถึงผู้ให้ข้อมูลมาประชุมร่วมกัน ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลลำดวน เพราะเป็นสถานที่ที่ไม่มีเสียงรบกวนมาก

2.2 ผู้วิจัยได้เตรียมประเด็นคำถาม ปัญหาหรือหัวข้อต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้าเพื่อจะได้เก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างครบถ้วน

2.3 จัดเตรียมสถานที่ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น เครื่องบันทึกเทป สมุด ดินสอ เครื่องดื่ม อาหารว่าง เป็นต้น

2.4 เตรียมนักวิจัย ผู้ช่วยทำหน้าที่ต่าง ๆ ดังนี้ คือ ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) หนึ่งคน และผู้จดบันทึก (Notetaker) หรือผู้ช่วยทั่วไปคอยจดบันทึก บันทึกเสียง บันทึกภาพ ในการจัดสถานที่การสนทนากลุ่มจัดให้มีลักษณะเป็นวงกลม ซึ่งจะทำให้ผู้ดำเนินการ ผู้ช่วยผู้ดำเนินการและผู้ให้ข้อมูลจะนั่งหันหน้าเข้าหากัน

2.5 ผู้ดำเนินการและผู้ช่วยดำเนินการจัดประเด็นการสนทนาในระหว่างการสนทนา รวมถึงการจัดบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตไว้ด้วย ทั้งนี้ ระยะเวลาการสนทนาประมาณ 1-2 ชั่วโมง มีการพักรับประทานอาหารว่าง เปลี่ยนอิริยาบถระหว่างการประชุมเพื่อป้องกันมิให้ผู้ร่วมสนทนาเกิดความเบื่อหน่าย

2.6 สร้างบรรยากาศก่อนการสนทนาให้เกิดความเป็นกันเองให้มากที่สุด โดยอาจเริ่มการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการด้วยการสนทนาเรื่องที่ใกล้ตัวของผู้ร่วมสนทนาก่อนเริ่มดำเนินการสนทนา สุดท้ายจบลงด้วยคำถามที่ไม่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการสนทนา อีกครั้งหนึ่ง เพื่อผ่อนคลายบรรยากาศในวงสนทนาและสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง

2.7 ผู้ดำเนินการต้องจำชื่อผู้ร่วมสนทนาให้ได้ทุกคน แต่ถ้าเกรงว่าจะจำไม่ได้ก็ใช้วิธีจดชื่อไว้ในสมุดบันทึกตามตำแหน่งที่คน ๆ นั้นนั่งอยู่

2.8 พยายามให้ผู้ร่วมสนทนาทุกคนได้มีส่วนในการออกความคิดเห็นและได้ร่วมพูดมากที่สุดและอย่างทั่วถึง โดยให้ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ป้องกันไม่ให้ผู้ใดผู้หนึ่งมีความสำคัญหรืออิทธิพลเหนือผู้อื่น อันเป็นการแทรกแซงและครอบงำความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

2.9 ในระหว่างซักถามผู้วิจัยไม่ตั้งคำถามนำหรือชี้แนะให้กลุ่มหรือผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน แสดงความคิดเห็นไปในทางใดทางหนึ่ง ที่ผู้ต้องการเก็บข้อมูลต้องการ

2.10 หลังการสนทนาเสร็จแล้ว ผู้ดำเนินการกล่าวขอบคุณผู้ร่วมสนทนา

3. การสังเกต (Observation)

ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ช่วยในเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคลและการสนทนากลุ่มซึ่งเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ด้วยการใช้ประสาทสัมผัสทุกอย่างเพื่อค้นหาความจริงของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างใกล้ชิด อันเป็นการตรวจสอบข้อเท็จจริงและเป็นการเสริมให้ข้อเท็จจริงชัดเจนยิ่งขึ้น ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมีความเชื่อถือได้สูง เพราะเป็นข้อมูลที่ได้จากบุคคลหรือสิ่งนั้น ๆ โดยไม่มีโอกาสที่จะดำเนินการเปลี่ยนแปลงได้

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต มีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

3.1 กำหนดจุดมุ่งหมายของการสังเกตให้ชัดเจนว่าต้องการสังเกตใคร สังเกตอะไร สังเกตอย่างไร

3.2 มีการวางแผนขั้นตอนการสังเกตให้เป็นระบบ มีการเตรียมสถานการณ์ไว้ล่วงหน้าให้เรียบร้อย เตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จำเป็นในการสังเกตให้พร้อม เช่น นาฬิกาจับเวลา แบบบันทึกข้อมูลจากการสังเกต เป็นต้น

3.3 สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สังเกตกับผู้ถูกสังเกต เมื่อถึงเวลาที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจะเริ่มดำเนินการสังเกตตามแผนงานและเครื่องมือที่กำหนดไว้

3.4 มีการบันทึกรายละเอียดทันทีเท่าที่จะทำได้หากปล่อยเนิ่นนานไปอาจหลงลืมได้ แต่บางครั้งการบันทึกผลการสังเกตทันทีอาจจะทำให้ผู้ถูกสังเกตหรือปรากฏการณ์ที่สังเกต มีการเปลี่ยนแปลงบางอย่างไปจากสภาพความจริงที่เป็นอยู่ กรณีเช่นนี้จะหาเวลาจดบันทึกข้อมูล โดยที่ไม่ทำให้ผู้ถูกสังเกตเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

3.5 มีความยุติธรรมในการสังเกตนั่นคือมีการบันทึกข้อมูลจากการสังเกตอย่างละเอียดและตรงความเป็นจริง เพื่อขจัดความอคติอันจะทำให้ได้ข้อมูลที่ผิดพลาด

4. การศึกษาเอกสาร

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือตำรา คู่มือ เอกสารประกอบการบรรยาย รายงาน การวิจัย บทความวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสารของทางราชการ และข้อมูลจากระบบเครือข่าย คอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงเข้ากับเครือข่ายที่มีอยู่ทั่วโลก ข้อมูลที่ได้จากเอกสารนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งผู้วิจัยเลือกใช้อย่างมีวิจารณญาณด้วยความระมัดระวัง รอบคอบ และมีเหตุผล ในการเลือกใช้ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกต และการศึกษาเอกสาร จึงเป็นข้อมูลเชิงคุณลักษณะที่ไม่สามารถบ่งชี้ ออกมาตัวเลขได้อย่างแน่ชัด และไม่สามารถนำไปวิเคราะห์ทางสถิติได้โดยตรง การวิเคราะห์ข้อมูล จากการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. การจำแนกและจัดระบบข้อมูล (Typology and Taxonomy) เป็นการนำข้อมูลที่ได้ นำมาจำแนกและจัดหมวดหมู่ออกให้เป็นระบบ
2. การวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากเหตุการณ์ ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์เพื่อหาบทสรุปร่วมกันของเรื่องนั้น ๆ
3. เปรียบเทียบเหตุการณ์ (Constant Comparison) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มา ไปเทียบเคียง หรือเปรียบเทียบกับเหตุการณ์อื่น เพื่อหาความเหมือนและความแตกต่างกันที่เกิดขึ้น
4. การวิเคราะห์ส่วนประกอบ (Content Analysis) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ให้ออกเป็นส่วน

5. การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Content Analysis) เป็นการนำเอกสารหรือหลักฐานต่าง ๆ มาเปรียบเทียบ ความเหมือนและความแตกต่างแล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

6. วิเคราะห์สาเหตุและเหตุผล (Cause and Effect Analysis) เป็นการนำเอกสารข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ให้เห็นว่าผลมาจากเหตุ คือ วิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้น ย้อนกลับมาให้เห็นว่าเกิดมาจากเหตุปัจจัยใดบ้าง หรือวิเคราะห์เหตุไปหาผล คือ วิเคราะห์ให้เห็นว่าเมื่อเหตุนี้เกิดขึ้น ได้นำไปสู่ผลที่เกิดขึ้นอย่างไร

7. นำเสนอผลการศึกษาโดยพรรณนาวิเคราะห์